

11^e jaargang, # 1

13 mei 2013

Agrometeorologische Berichten

Situatie op 30 april 2013

Samenvatting

Het tekort aan zonneshijns begin 2013, de relatief koude februarimaand en de zeer uitzonderlijk lage temperaturen in maart hebben ervoor gezorgd dat de wintergranen momenteel een aanzienlijke achterstand vertonen in hun ontwikkeling. De vrieskou en de talrijke sneeuwbuien in maart vertraagden op vele plaatsen de zaai van de suikerbieten.

Voorwoord

Vanaf dit jaar wordt de redactie van het bulletin versterkt door het Koninklijk Meteorologisch Instituut van België. De betrokkenheid van het KMI zal het bulletin, met name het gedeelte met betrekking tot de analyse van de weersgegevens, zeker ten goede komen. Verder melden we u ook de pensionering van Dr. Robert Oger, medestichter van dit bulletin. We willen hem op deze manier oprecht bedanken voor de excellente samenwerking en voor zijn jarenlange inzet voor de ontwikkeling van de agrometeorologie in België.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode en - vanaf juni - een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroei-model en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m respectievelijk). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), FIWAP asbl (www.fiwap.be), CIPF asbl (<http://www.cipf.be>) en CADCO-Gembloux (<http://www.cadcoasbl.be>).

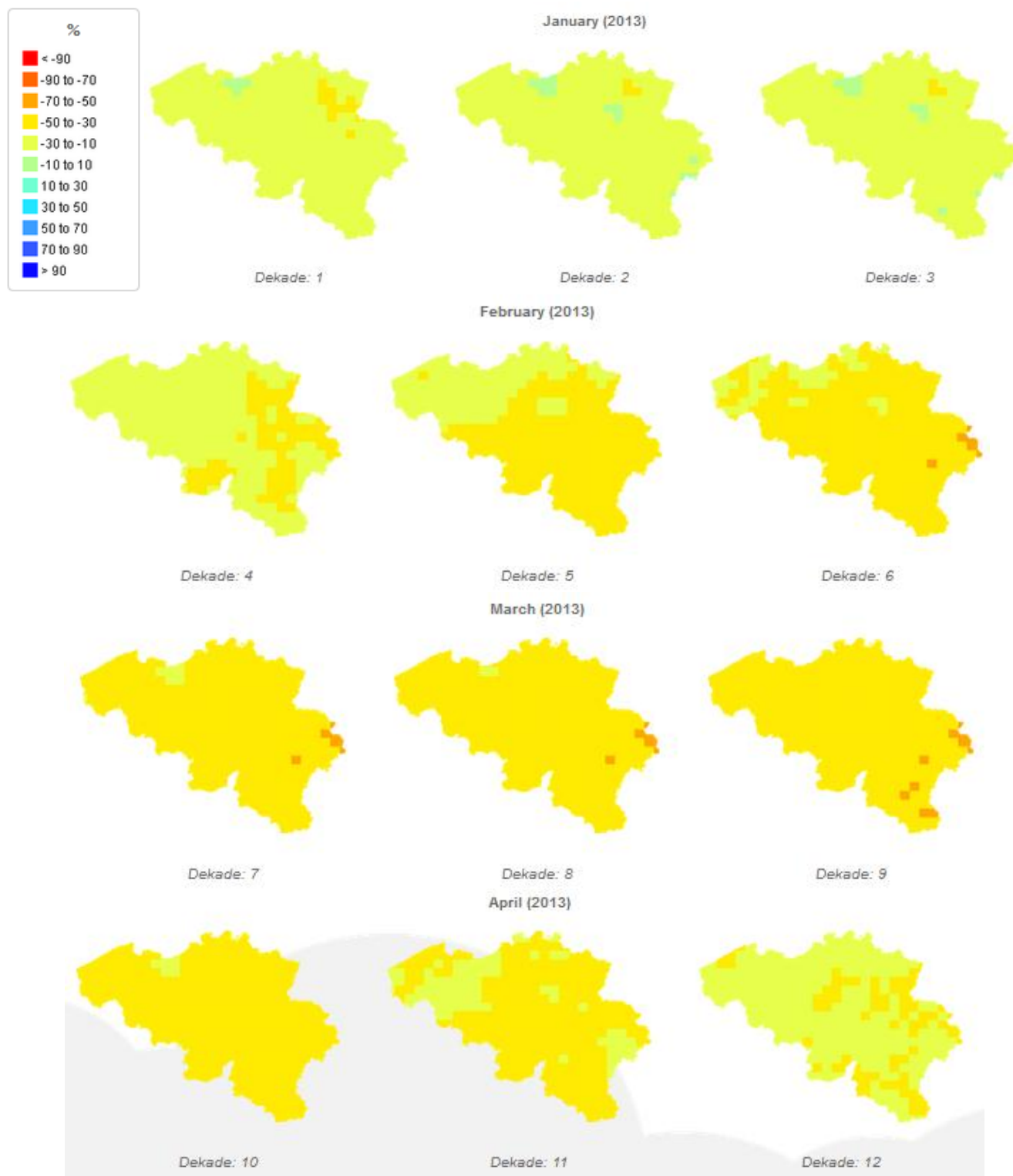
Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon Bakary Djaby	bernard.tychon@ulg.ac.be b.djaby@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Dominique Buffet	v.planchon@cra.wallonie.be buffet@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Herman Eerens	isabelle.piccard@vito.be herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

Datum van de volgende berichten: *begin juli 2013*

De weersgesteldheid

De temperatuur tijdens de voorbije winter (december 2012, januari en februari 2013) wordt door het KMI als normaal beschouwd. De hoeveelheid neerslag daarentegen was abnormaal hoog, de zonneschijnduur zeer abnormaal laag. Vooral in december en januari scoorden de instralingswaarden ver onder het gemiddelde. December was uitzonderlijk nat met 28 regendagen in Ukkel. Januari was wel normaal, zowel wat de temperatuur als de neerslag betreft. In januari kregen we echter wel af te rekenen met heel wat sneeuw. Er werden maar liefst 13 sneeuwdagen genoteerd in Ukkel. Ook in februari viel er veel sneeuw (11 sneeuwdagen in Ukkel). De temperatuur was bovendien abnormaal laag in februari, weliswaar zonder dat er sprake was van een echte koudegolf. In Ukkel daalde de minimumtemperatuur tot -5°C , in de rest van het land schommelde ze tussen -4°C en -13°C . De koudste dagen waren 14 en 23 februari.

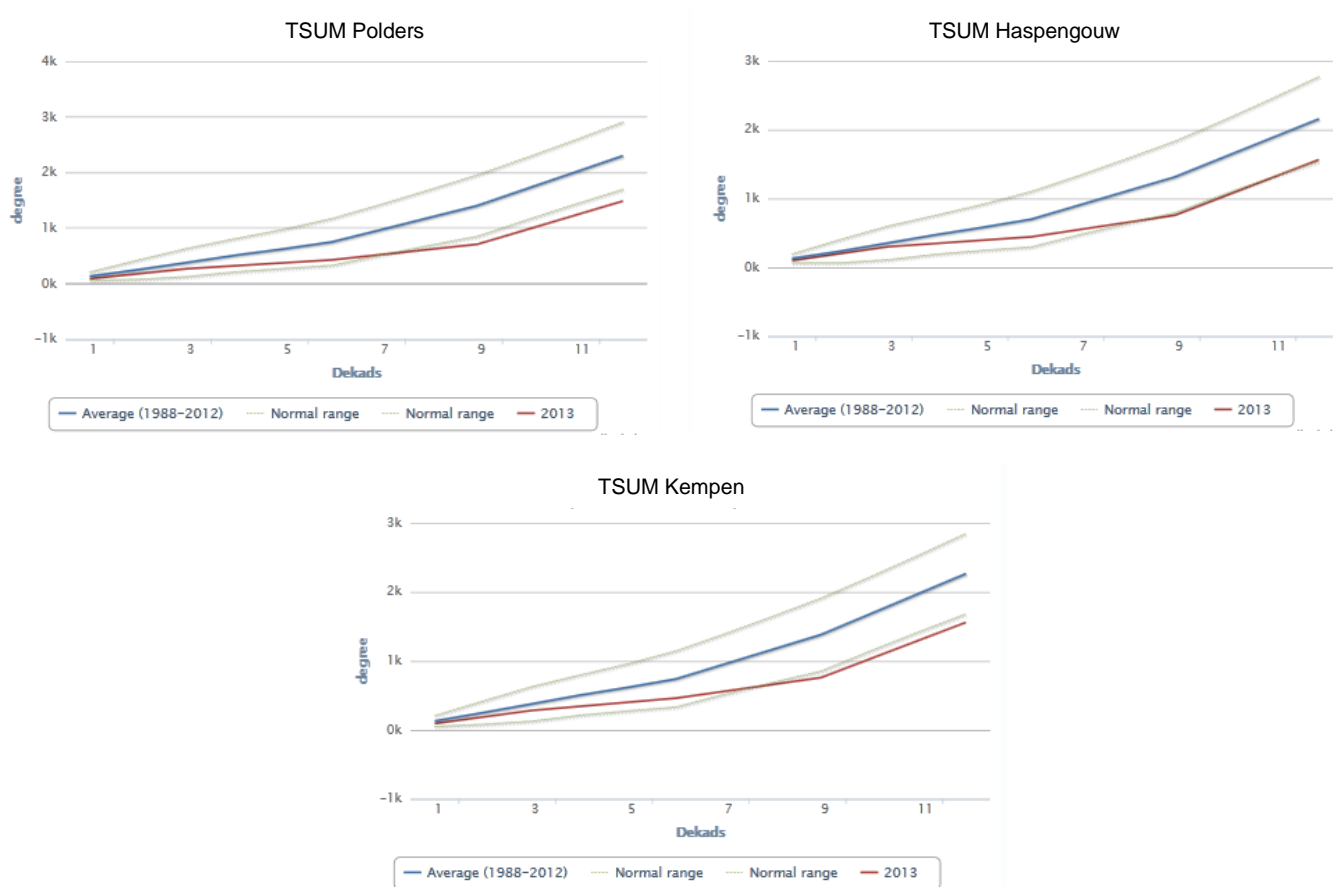

Figuur 1: Verschil van de temperatuursom (basistemperatuur: 0°C) ten opzichte van de referentie (1988-2012) per dekade (1 januari tot en met 30 april 2013).

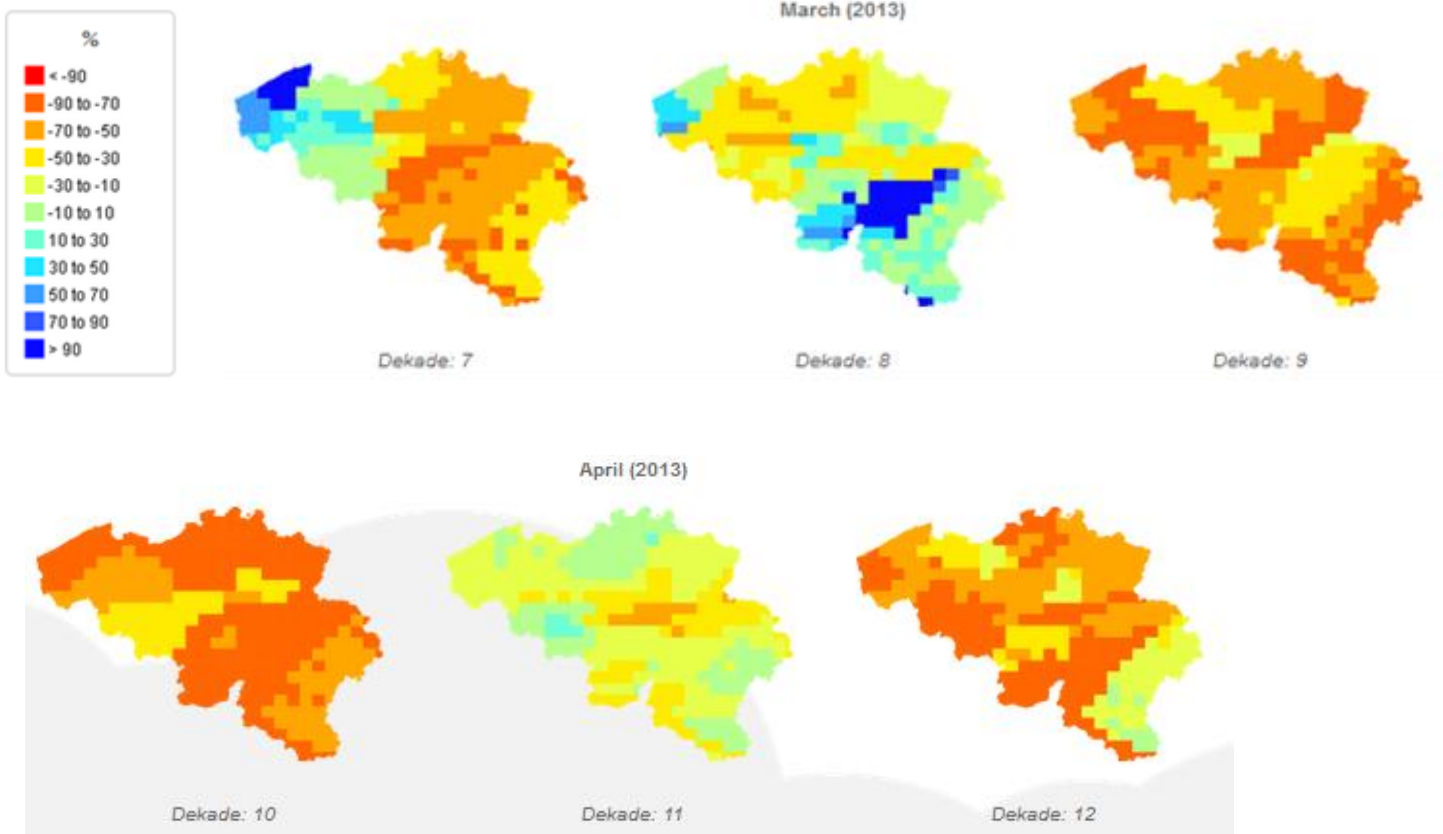
Een opmerkelijk fenomeen dit jaar was de zeer lage gemiddelde temperatuur tijdens de maand maart. De gemiddelde temperatuur in Ukkel werd als zeer uitzonderlijk laag beschouwd met een terugkeerperiode van 100 jaar. De gemiddelde maandtemperatuur lag er zo'n 4°C onder de normaal. Dit heeft zeker een impact gehad op de ontwikkeling van de wintergranen en waarschijnlijk ook op de zaai van de zomergewassen. Verder werden er ook een uitzonderlijk groot aantal sneeuwdagen geteld in maart (11 ten opzichte van een gemiddelde van 3 in Ukkel), waardoor het wintergevoel erg lang bleef aanhouden.

De lente is pas echt begonnen in april. Zowel de temperatuur als de zonneschijnduur waren normaal. Enkel de neerslagwaarden scoorden lager dan gemiddeld.

Figuur 1 toont het verschil in temperatuursom ten opzichte van de normaal voor de maanden januari tot en met april 2013 per dekade (10-daagse periode). Figuur 2 geeft het verloop weer van de temperatuursom in drie landbouwregio's: de Polders, Haspengouw en de Kempen. Figuur 3 tenslotte toont per dekade het verschil in neerslagsom ten opzichte van de normaal tijdens de maanden maart en april.

Figuur 2: Verloop van de temperatuursom (in graad.dagen, basistemperatuur: 0°C) van 1 januari tot en met 30 april 2013 voor de Polders (Ieper), Haspengouw (Gembloux) en de Kempen (Genk).

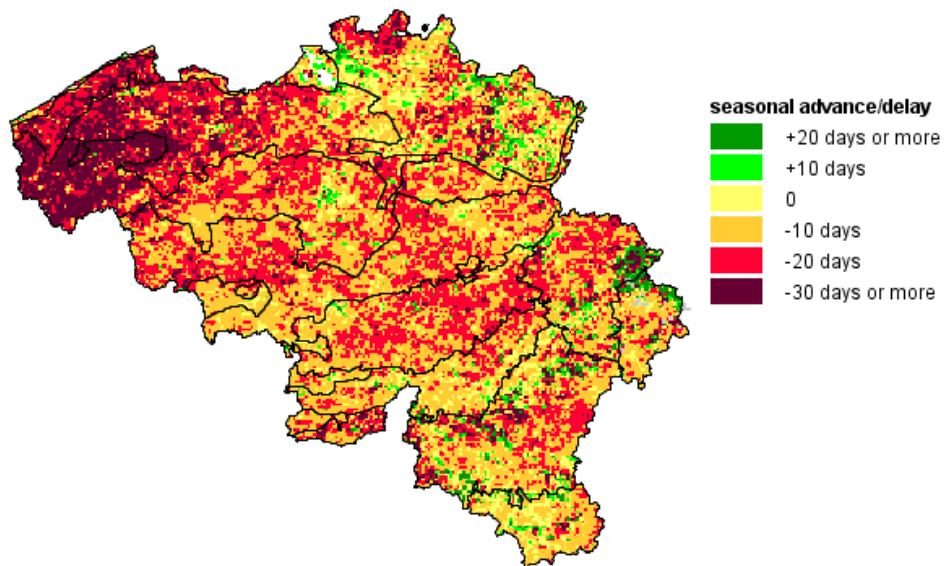
Figuur 3: Verschil (in %) van de neerslagsom (sinds 1 januari) ten opzichte van de referentie (1988-2012) voor de laatste 6 dekades (1 maart tot en met 30 april 2013).

Observaties vanuit de ruimte

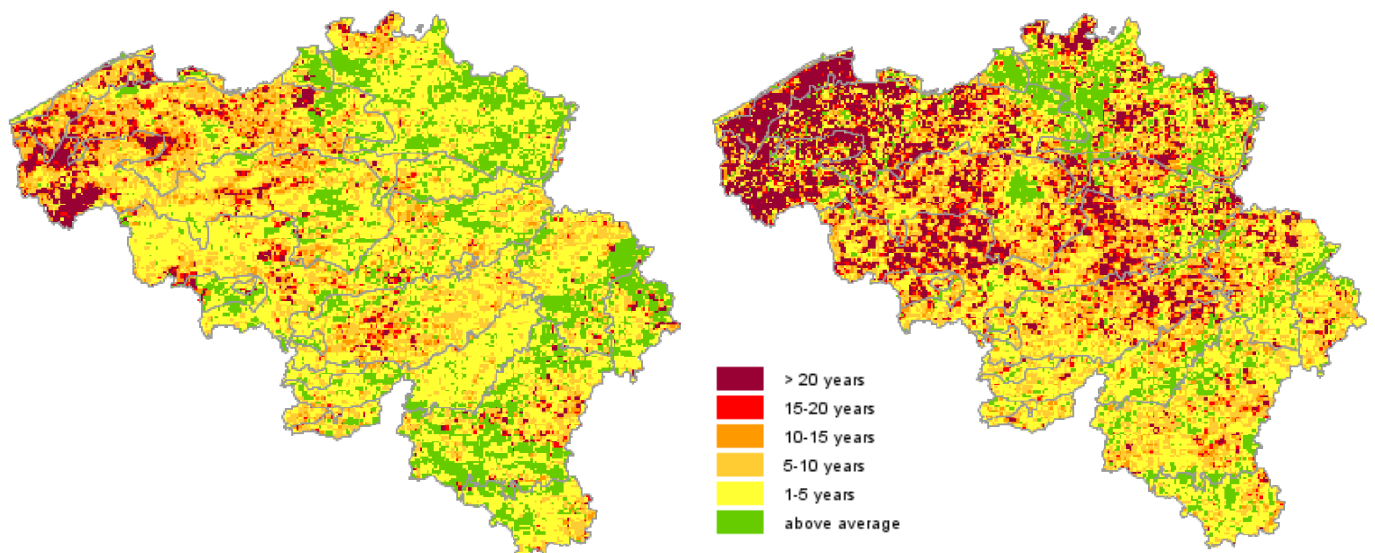
Uit de vergelijking van SPOT-VEGETATION satellietbeelden van 1 januari tot en met 30 april 2013 met het langjarig gemiddelde (1999-2012) blijkt dat de plantengroei zowat overal vertraagd is (Figuur 4). De achterstand is het grootst in het noordwesten van het land. In grote delen van West-Vlaanderen loopt de vertraging op tot meer dan 30 dagen.

De vegetatie-index (fAPAR) scoorde al ruim onder het gemiddelde in maart. In april werd het verschil nog groter. Figuur 5 geeft weer hoe uitzonderlijk de situatie was: in de rode zones op de kaart werden fAPAR waarden gemeten die slechts 1 keer om de 20 jaar voorkomen.

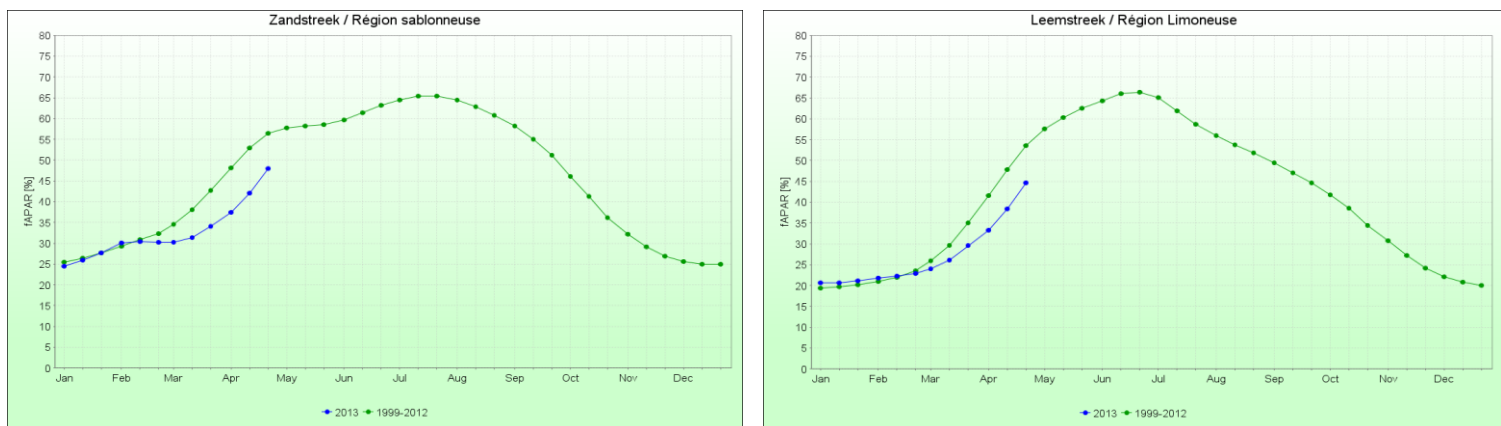
Figuur 6 toont het verloop van de vegetatie-index voor de landbouwgewassen in de Zandstreek en de Leemstreek. In beide gevallen scoort de index vanaf maart lager dan gemiddeld.

Figuur 4: Ontwikkeling van de gewassen in vergelijking met het langjarig gemiddelde (1999-2012), afgeleid door het vergelijken van het verloop van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 30 april 2013 met het gemiddelde verloop van de index. Groen: voorsprong, geel: normaal, rood: achterstand.

Figuur 5: Terugkeerperiode van de vegetatie-index (fAPAR) in maart (links) en april 2013 (rechts).

Figuur 6: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR): 1 januari – 30 april 2013 en gemiddelde (1999-2012) voor de Zandstreek en de Leemstreek.

Overzicht der gewassen: huidige toestand

Wintertarwe en –gerst:

Het tekort aan zonneschijn in januari en februari en de relatief lage temperaturen in februari en maart waren niet erg bevorderlijk voor de ontwikkeling van de wintergranen. Ze vertonen dan ook een aanzienlijke achterstand ten opzichte van de vorige jaren. De enkele warme dagen in april zorgden ervoor dat de temperatuursom (basistemperatuur 0°C) steeg tot een nagenoeg normale waarde. Ondanks het positief effect van deze hogere temperaturen op de ontwikkeling van de wintergewassen kon de groeivertraging tot op heden (begin mei) niet ingehaald worden en is er nog steeds sprake van een achterstand van een tweetal weken (bron: CADCO).

Suikerbieten:

De vrieskou en de talrijke sneeuwbuien in maart bemoeilijkten de veldwerkzaamheden aanzienlijk. Toch kon tijdens de eerste mooie dagen van maart hier en daar al met de zaai van de suikerbieten van start gegaan worden. Volgens schattingen van het KIVB duurde het tot half april voordat 95% van het verwachte suikerbietenareaal ingezaaid was. De gunstige weersomstandigheden eind april zorgden op de meeste plaatsen voor een snelle gewasopkomst. Hier en daar echter vertraagde de groei omwille van de oppervlakkige droogte als gevolg van het relatief tekort aan neerslag tijdens de laatste twee dekades van april.

Aardappelen:

Het zachte en droge weer van eind april zorgde voor uitstekende omstandigheden voor de aanplant van aardappelen. De bodem was minder koud en vochtig waardoor het makkelijk werken was op de velden.